

Ristirahva Pühapäevalehes 1900 ilmunud H. P. kiri Siberist Tomski kubermangust. Eestlaste väljarändamine Krimmist ja Kaukaasiast Siberisse Tomski kubermangu (1896). Maaolud, viletsad ilmaolud. Uute asunike plaan Krimmist tulla (1900). Virumaalt Paasvere vallast pärit Hans J. uppumine Siberis (5. juuni 1900). Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Ristirahva Pühapäevaleht (nr. 38), 17. september 1900, lk. 319

Siberist, Tomski kubermangust.

Meid siin kodumaal on Jumal tänawu kauni kosutawa ilmaga õnnistanud. Et Siberimaal ilmad paraku mitte niisugused ei ole olnud, sellest annab järgmine kiri Tomski kubermangust teadust. Suguwend H. P. kirjutab sealt: Meie rändasime 1896 aastal suuremalt jault Krimmist ja Kaukasiast Siberi maale Tomski kubermangu Tomski ringkonda, kroonu hingemaa peale asuma. Aga paari aastaga nägime ära, et meie põllu pidajatel wõimalik ei olnud siin kohas ära elada, sest et Tomski ümbrus iialdes wilja ei kaswata: Enne tema walmis saamist rikub külm teda ja alalised wihma sajud takistawad heina tegu, nõnda et palju maha niidetud heina üleswõtmata maha mädanema jääb. Siis nägime ära, et siin sest elust midagi wälja ei tule ja wõtsime nõuuks teist kohta otsima minna. Aga ei tahetud meid enam heal wiisil sellest kohast ära lasta, sest et mõned perekonnad 65 rubla oliwad saanud. Saiwad palwekirjad walitsusele, kuberneerile ja ka sisimist asjade ministrile lahtisaamiseks sellest kohast antud, enne kui selleks luba saime. Siis rändasime lõunepoolse Siberi jausse, Baropinskaja stepi wõi lagendikku, kus meie ka juba paar aastad saame ära elatud, rendi maa peal, Keisri Herra omaduse jau peal, (wenekeeli: „Кабинетская Его Величества.”) Rent on 50 kop. dessatiinu eest aastas. See on küll odaw arwata teiste maade kõrwa, aga siiski on teda meil esiteks raske maksta, sest et tänawu aasta kuiw aasta on. Kõik kuiwas ära! Rohi oli kuiw ja walge kui sügisel lume all. Wili oli Jaani kuus waewalt 2—3 wersokki pikk ja ajas juba peasid wälja, mis häda waewalt üks toll pikad olid. Heina saamist ei olnud suuremat olnud, kellega peab talwel loomad üle elatama. Wilja sai ka jõudu mööda kuidas wõimalik oli maha teha, et ikka saab sügisel aita kokku panna. Aga inimese mõtted ei ole Jumala mõtted, ega inimese wõimus ei ole Jumala wõimus, et küll mitmes kohas püütakse seletada, et inimesel wõimus olla ise oma wäega wilja ja heina kaswatada. Selle moega salatakse Jumala wägi hoopis ära. Ja wäga paljud usuwad, et see tõsi on, ja ei pane tähele, et üksnes siis õnnistus meie tööl saab olema, kui meie oma tööd ja tegemised Jumala, aga ei mitte iseeneste peale lootes teeme.

Krimmist tahtsiwad tänawu kewade asunikud tulla, palju maid wõtta, 400—600 desjatiinu ja siis õigust maa üle walitsemises endi kätte jätta, nõnda et neil, kes vähem maad oliwad wõtnud, mingisugust hääle õigust ei oleks pidanud olema. Nemad kaebanud walitsuse ees, et need inimesed olla waesed ja ei jõua maa eest renti maksta. Aga esimesel sissemaksu maksmisel oli asi hoopis ümberpöördud: Need, kes ei pidanud jõudma maksta, maksiwad igauks oma jagu wälja, aga need, kes uhked oma jäu peale oliwad, ei teinud

oma jagu wälja, aga need, kes uhked oma jäu peale oliwad, ei teinud seda. Kõige suurem selle asja juhataja ütles maa hoopis ära (500 dess.) ei tea mis põhjusel; kas raha puudusel, wõi, nagu ta ise ütles, et tema waesemate hulka ei taha hakata, kui tema on. — 5. Juunil s. a. uppus üks peremees, kes omale hiljuti 600 dess. maad oli wõtnud, jõkke ära. Temal on wennad Krimmis, ja ta ootas neid iga päew järele tulema. See uppunud mees, Hans J. on Eestimaalt, Rakwere kreisist, Paaswere wallast pärit. Tema oli läinud hoost ujutama, ise hobuse seljas. Wett oli selles kohas 5 arsina sügawuselt arwata. Paari tunni otsimise järele, noodaga wedades, sai ta leitud.

Aasta aeg on wäga kuiw ja palaw ja õnnetu. Jaani kuus oli meil mitu nädalat warjus 30—31 kraadi sooja, päewa käes tõuseb palawus mõni kord 40—45 kraadini, nõnda et põllumees kurbdusega tulewiku wwatab: kust saab ülespidamist perele ja kõige tarwituste jauks! Mis ta jõudis paar nädalat enne suwiste pühasid kewadise niiskusega kaswada, sellega ta jäi. Paar nädalat enne nelipühi oli kolm päewa külma põhja-hommiku poolt tuult, mis kohe kena rohu kaswu kinni pani. 31. mail oli üks päew ja öö külma, mis wilja orast ja kardohwli pealseid ära rikkus. Nõnda siis on tänawune aasta siin wäga raske. Jumal küll laseb oma päikese tõusta kurja ja wagade üle ja laseb wihma sadada õigete ja ülekohtuste peale. Sellepärast ei ole meil õigust kellegi peale kohut mõista, et see selle ehk selle süü on. Waid igäuks peame iseeneste peale kohut mõistma, et see tõeste meie eneste süü on, kui meile niisugune õnnetus osaks antakse. Kui meil alati kõik küllalt kätte antakse, siis meie ei tunne mitte, et Jumal walitseb meie ja kõige loodud asjade üle ja et temal ükspäinis wõimus on anda ja wõtta. Aga häda peab meile meele tuletama, et esiteks Jumala riiki ja tema õigust peame nõudma; siis saame seda, mis meil ajalikus elu ülespidamiseks tarwis läheb weel pealegi. — Jumal annab, Jumal wõtab, Jumala nimi olgu kiidetud.